

Paradoksi slovenskega harmonikarstva

Slavko Magdič, glasbeni pedagog za harmoniko in dirigent Konservatorija za glasbo in balet Maribor, profesor za harmoniko na univerzi Jurija Dobrile v Pulju

MELITA FORSTNERIČ HAJNŠEK

Njegov učencez z mariborskega konservatorija za glasbo David Novak iz Zagorja je te dni prejel prvo nagrado na prvem mednarodnem tekmovanju, ki ga je organiziralo združenje evropskih orkestror - One (Orchestra Network for Europe). Tekmovanje One Young Artist Competition je bilo zasnovano tako, da se ga lahko udeležijo tekmovalci do 18. leta. "Prvotno so hoteli privabiti vse instrumente, a bilo bi nemogoče to fizično izpeljati. Center združenja je v francoskem Amiensu in letos so se odločili za harmoniko," pove Slavko Magdič na poti med Mariborom in Puljem. Je pedagog na mariborskem konservatoriju za glasbo in izredni profesor na puljski univerzi Jurija Dobrile, oddelka za glasbo, študija klasične harmonike. Njegovodijski so že leta na mednarodnih tekmovanjih med najboljšimi. Komisija je po odigranem koncertu v Ljubljani podelila dve prvi nagradi - Davidu Novaku in Mancu Dornik s konservatorija za glasbo in balet Ljubljana. "Kar je najpomembnejše ob udeležbi v poleni šoli v višini 2000 evrov: prvona-grajenca bosta nastopila s sedmimi evropskimi orkestri," pravi Magdič. "To so orkestri iz Amiensu, Jene, Žilhe, Katowic, Zilna, Einhdovna, Sofije. Na tekmovanju so bili tudi menedžerji teh orkestror in v živo poslušali tekmovalce."

Največja svetovna tekmovanja za harmoniko, recimo v Klghenthahu, ki ima polstoletno tradicijo, dajejo nagradno denarno nagrado. Izjemna priloznost za mladega solista pa je dobiti za nagrado nastop z orkestri. "Zdaj se šele začne za naša nagrajenca. To je eden od velikih evropskih projektov. Izreden uspeh je že to, da je David in Ljubljani na finalu tekmovanja lahko igral s simfoničnim orkestrom RTV Slovenija pod vodstvom

En Shaa. Star je sedemnajst let, in to je res privilegij. Mladi nimajo izkušeni z igranjem v orkestru na takem nivoju. Meni kot mentorju je še posebno pomembno, kako se je obnesel v taki situaciji. Tukaj se je res videlo, kdo je iz kakšnega testa, ko smo opazovali četrtrico finalistov."

Šele od 2009. harmonika na akademiji

Imate celo vrsto vrhunskih harmonikarjev, nagrajencev najvišjega mednarodnega ranga. Harmoniki v klasičnem glasbenem kontekstu ste dali nov zagon in pedagoški lovke razpredli čez mejo, do Pulja. Ste pa tudi dirigent, tudi te izkušnje so najbrž koristne za vaše dijake in študente?

"Ko sem šel na študij v Moskvo v takratno Sovjetsko zvezo, sem študiral hkrati harmoniko in dirigiranje, iz obojega sem tudi diplomiral. Med študijem sem se pedagoško največ ukvarjal s harmoniko, umetniško pa več z dirigiranjem. Med drugim sem bil na tekmovanju mladih jugoslovanskih umetnikov, bil sem enkrat prvi in enkrat drugi v disciplini dirigiranje z orkestrom Zagrebške filharmonije. Tudi Beograjski filharmoniji sem dirigiral, ustanovil komorni orkester v Varaždinu. Po končani akademiji je bilo več časa za dirigiranje ob pedagoškem delu. Po diplomu sem živel na Hrvaškem, leta 1987 sem se preselil v Maribor in tukaj začel pedagoški poklic. Leta 1993 sem malo prispeval, da so odpili prvo akademijo oziroma visoko šolo na nekdanjem balkanskem prostoru za harmoniko, v Pulju. Tudi nekateri naši dijaki so tam diplomirali, denimo Borut Zagoranski, ki je potem šel na podiplomski študij v London. Pa tudi mnogi drugi bivšidijski so šli po tej poti, preko Pulja ali Trossingena, Weimarija, Grada, Celovca. Kajti na akademiji za glasbo (AG) v Ljubljani je bilo mogoče študirati harmoniko komaj od leta 2009 naprej."

Kako se torej povezuje dirigiranje z učenjem harmonike pri vas?

"V pedagoškem delu sem vedno užival, veliko smo potovali po tekmovanjih, vsak je bil svoja zgodba in za vsakega je bilo treba izdelati poseben koncept, kako izkoristiti njegov potencial, ga maksimalno razvijati. To mi je še vedno izziv. Smisel igranja in-

štrumenta ni virtuoznost, ker muzika ni sport. Ina dosti skupnega z njim, a cilja sta različna. Na tekmovanju je seveda treba igrati virtuozno, čisto glasno, samozavestno. A glasba je nekaj drugega, bistvo glasbe so čustva, globina. In to je treba doleteti in posredovati publiki, to je smisel vsega, kar počnemo. Da se dotaknemo. Seveda so naši dijaki še zelo mladi, da bi razumeli vsa kompleksnost umetnosti. A če jih usmerjamo v raziskovanje samega sebe, ne da bi se ukvarjali samo z natančnimi prstnimi redi ali hitrostjo interpretacije, mislim, da smo na dobri poti. Moj pedagoški moto bi bil, da dijakom in študentom poskušam približati in razumeti smisel glasbe, in harmonika je instrument s katerim to počnem. Tako kot drugi kolegi to počnejo z glasom, violino, klavirjem ... Umetniško udejstvovanje je zame nekaj drugega. Priloznost za dirigiranje sem dobil v času, ko je bil Maribor evropska prestolnica kulture. Na mariborskem konservatoriju smo ustanovili simfoniki orkester in ravnateljica Helena Meško mi je zaupala dirigiranje novoustanovljenemu orkestru. To je bila čudovita izkušnja, ker so v orkestru igrali dijaki, bivšidijski in kolegi s konservatorija. Izvajali smo, med drugim, skladbo, ki jo je kolega Rober Kamplet posebej napisal za to priloznost. Projekt je dosegel pozitiven odziv in vodstvo šole se je odločilo nadaljevati. Zdaj imamo za sabo že nekaj koncertov z manjši, klasično zasledbo ali z velikim simfoničnim orkestrom. Tudi v letošnjem šolskem letu imamo v načrtu koncert. Harmonikarskemu orkestru dirigiram že leta, med drugim smo nastopili ob odprtju EPK lani januarja na Trgu Leona Štuklja. Kljub mrazu je bila čudovita izkušnja. Veliko tega je, kar človeka ohranja v tonusu in mu ponuja nove izzive za prihodnost. Kot profesor naredim na fakulteti v Pulju študentom vedno pravim, da v svojih tridesetih letih pedagoškega dela nisem imel še dveh enakih dni. Da je od njih odvisno, kako in s koliko energije, kreativnosti in zadovoljstva si bodo izpolnili dneve."

Paradoksalno za deželo harmonike, za kar velja Slovenija, je, da so se tako dolgo branili tega instrumenta na akademiji ...

"Res je kar nekaj paradoksov s tem povezanih. Recimo za primerjavo: v glasbene šole v Sloveniji je bila harmonika uvrščena že leta 1962 v redni program. Leta 1972 je prvi dijak končal srednjo glasbeno šolo v Mariboru iz harmonike. Leta 1987 sva s kolegom Andrejem Lorberjem, ki je končal študij harmonike v Nemčiji pri slovitem pedagogu Hugu Nothu, ta pa v Sovjetski zvezi, sočasno začela pouk harmonike na srednji stopnji. Oba sva si zelo prizadevala, da bi harmoniko uvrstili v izobraževalni program visokosolskega študija. Ta pot je bila zelo dolga, kljub izjemnim uspehom naših dijakov (SGŠ Maribor) in dijakov SGŠ Ljubljana se je študij harmonike na akademiji za glasbo začel šele pred štirimi leti. Prvi habilitirani profesor za harmoniko v Sloveniji je naš bivši dijak Borut Zagoranski, zdaj že izredni profesor. Ob njem je dve leti poučeval Primož Parovel, ki se je preselil na Tajsko. Zdaj sta na njegovem mestu dva mlada harmonikarja, Luka Juhart, bivši dijak SGŠ Maribor, in Klemen Leben, dijak ljubljanske SGŠ."

Niso hoteli harmonike ob klavirju, violini

V Sloveniji menda vsak drugi igra fagjtonce. Ali je prav to krivo slovenskega "prekletstva" klasične harmonike?

"Zelo spoštujem to tradicijo narodne glasbe, v kateri je Ansambel bratov Avenik vpeljal novo smer. Nekje sem prebral, da so Aveniki šest dni zapored razpordali dvojni Beurlinske filharmonije, v kateri je pred njimi z naših prostorov nastopil edino slovit dirigent Lovro Matačić. To moramo

Slavko Magdič: "V glasbene šole v Sloveniji je bila harmonika uvrščena 1962., na akademijo pa šele leta 2009." (Sašo Bizjak)

spošтовati. Čeprav to ni moja pot in ni glasba, s katero se ukvarjam. Sem v drugi smeri in tudi svoje dijake in študente vzgajam v tako imenovani klasični zvrsti. Res je diatonična harmonika zelo popularen instrument v Sloveniji. Po drugi strani pa je prav to bil eden od razlogov, da vodilni ljudje na AG v Ljubljani svojčes niso hoteli, da bi se harmonika poučevala skupaj s klavirjem, violino in drugimi instrumenti. Po dolgem letih prizadevanja pa nam je uspelo. Trenutna situacija je taka, da imamo poleg pedagogov AG Ljubljana (Zagoranski, Juhart, Leben) še veliko mladih harmonikarjev, ki študirajo bodisi v Ljubljani ali kje v tujini in kažejo izjemne rezultate. Vse bolj so prisotni na slovenski glasbeni sceni, želim si da bi tudi mediji omogočili, da se ti mladi umetniki predstavijo širšemu občinstvu. Čeprav nimam nič proti narodni glasbi in diatonični harmoniki, a če pogledam po televiziji, imajo kar nekaj svojih oddaj. Naših koncertov je za vzorec."

Morda so nekaj že premaknili harmonikari, kot so Marko Hatlak, Janez Dovč, Bratko Bibič ...

"To je smer, ki je malo bližje etnu, jazzu, latinu. Sloj francoski musette je svetovni fenomen. Mnogi poznajo vrhunskega francoskega harmonikarja Richarda Gallianoja, bil je večkrat v Sloveniji, tudi na Festivalu Maribor. Zagotovo vsi navedeni harmonikarji, vsak po svoje, veliko pripomorejo k popularizaciji instrumenta. Ustvarili so si ime in so razpoznavni kot izvajalci določene zvrsti glasbe, Marko Hatlak poleg tanga, etnoglasbe igra še klasiko, v kateri pa je dosti manj znan kljub odličnim koncertom odjemal bodisi solo ali v komornih zasedbah. Mojja smer je "klasična smer" in v Sloveniji imamo prav tukaj dovoji dobrih in vveljavljenih glasbenikov, da bi jim lahko posvečali malo več medijske pozornosti."

Kako pa je z literaturo za klasično harmoniko? Tudi sodobno slovensko, recimo?

"Harmonika je najmlajši instrument, zato nimamo baročne literature, klasičnega obdobja, Intenziven razvoj literature se je začel po drugi svetovni vojni. Odteje je po vsem svetu, zlasti pa v Evropi, nastalo veliko originalne literature za harmoniko solo, za različne komorne zasedbe, orkestralne. Pred

VEČER

podeljuje bralcem in članom VMS

Nedelja, 1. december, ob 19. uri v dvorani Union v Mariboru

VEČER

V zvebi za dve brezplačni vstopnici za koncert soditejete tako, da pošljete SMS sporočilo z vsebino Večer ATACCA s svojim imenom, letnico rojstva in poštno številko na 2929. Povratni SMS je brezplačen (Primer: Večer Ataccia Marko 1981 2000). Prijavite se lahko do točka 26. 11. do 11. ure.

Da, želim sodelovati v nagradnem zbiranju za dve brezplačni vstopnici za ogled predpremiere Toksični psalmi.

Ime in priimek _____

Naslov _____

Pošta _____

Navedeni podatki so todatni in z področjem dovoljen, da jih ČZP Večer, d. d., uporabi pri izdaji nagradnih listov.

Kupon vrnite do točka 26. 11., na dopisnici na naslov: ČZP Večer, 2504 Maribor. Rezultate zbiranja bomo objavili v Večeru v sredo, 27. 11. Pravila Večerovih nagradnih iger so na www.vecer.com/klub.

Člani VMS: Igrate v kakšni tani, da podijete SMS sporočilo, boste postali član SMS-kluba (VMS). Pogoj sodelovanja so objavljeni na spletni strani www.vecer.com/vecer. Član VMS-a sodeluje v vedni nagradni zbiranju in obdobje največ eno reklamno sporočilo na teden po največ 0,21 EUR. Sodelujejo lahko rekreatorji, Moshel, Simoli, Dabli in Zlati Mohli. Cena posilnega SMS-a je po ceniku operaterja, povratni SMS je brezplačen. Iz VMS-a se lahko kadarkoli odjavite tako, da pošljete SMS Večer stop na 2929.